

Sağlık Bilimleri Öğrencilerinin Kadına ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Görüş ve Tutumları

Health Sciences Students' Views and Attitudes Regarding Women and Violence Against Women

İshak Aydemir ¹, Halim Toğa ², Nisanur Yurttaş ³, Zeynep Uysal ⁴, Eylem Sıla Atık ⁵, Eda Büyükkaya ⁶, Nesibe Gedik ⁷

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kadına yönelik tutumları ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını incelemektir. Araştırma, ilişkisel tarama deseninde yürütülmüştür. Çalışmaya sağlık bilimleri alanında öğrenim gören 586 öğrenci katılmıştır. Veriler, kişisel bilgi formu, Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği ve İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılarak çevrim içi anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, katılımcıların cinsiyetlerine göre kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumu puanları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Yaşanılan bölgeye göre İSKEBE toplam puanı, bedene yönelik tutum ve kimliğe yönelik tutum alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür. Ayrıca mezun olunan lise türüne göre kadına yönelik tutum, İSKEBE toplam puanı ve kimliğe yönelik tutum puanları anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Yaş değişkeni ile ölçek puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte, kadınlara yönelik olumlu ve eşitlikçi tutum arttıkça kadına yönelik şiddeti reddetme eğiliminin de arttığı belirlenmiştir. Sonuç olarak araştırma, sağlık bilimleri öğrencilerinin kadına ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının cinsiyet, yaşanılan bölge ve mezun olunan lise türü gibi değişkenlere göre farklılaşabildiğini göstermektedir. Bulgular, sağlık bilimleri eğitim programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetin tanınması, mağdura yaklaşım ve hak temelli müdahale konularına daha fazla yer verilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet, sağlık bilimleri öğrencileri, tutum

ABSTRACT

The aim of this study is to examine university students studying in the field of health sciences in terms of their attitudes toward women and their attitudes toward violence against women. The study was conducted using a correlational survey design. A total of 586 students studying in the field of health sciences participated in the study. Data were collected through an online survey using a personal information form, the Attitudes Toward Women Scale, and the ISKEBE Attitudes Toward Violence Against Women Scale. According to the findings, significant differences were found in attitudes toward women and attitudes toward violence against women according to participants' gender. Significant differences were also observed in the ISKEBE total score, attitudes toward the body subscale, and attitudes toward identity subscale according to the region of residence. In addition, attitudes toward women, ISKEBE total score, and attitudes toward identity scores differed significantly according to the type of high school from which participants graduated. No significant relationship was found between age and scale scores. However, it was determined that as positive and egalitarian attitudes toward women increased, the tendency to reject violence against women also increased. In conclusion, the study shows that health sciences students' attitudes toward women and violence against women may differ according to variables such as gender, region of residence, and type of high school graduated from. The findings indicate that health sciences education

¹ Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, ishak.aydemir@sbu.edu.tr, ORCID: [0000-0001-8910-9413](https://orcid.org/0000-0001-8910-9413)

² Dr. Öğr. Üy. - Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, halim.toga@sbu.edu.tr, ORCID: [0000-0003-3048-1987](https://orcid.org/0000-0003-3048-1987)

³ Öğrenci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, yurttasnisa06@gmail.com, ORCID: [0009-0008-7029-6907](https://orcid.org/0009-0008-7029-6907)

⁴ Öğrenci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, zeynepuyssal@gmail.com, ORCID: [0009-0003-9358-1130](https://orcid.org/0009-0003-9358-1130)

⁵ Öğrenci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, eylematik20@gmail.com, ORCID: [0009-0008-0685-5081](https://orcid.org/0009-0008-0685-5081)

⁶ Öğrenci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, edabuyukkaya51@gmail.com, ORCID: [0009-0001-9896-6764](https://orcid.org/0009-0001-9896-6764)

⁷ Öğrenci, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane SBF, Sosyal Hizmet, Türkiye, nesibegedik2003@icloud.com, ORCID: [0009-0003-6401-6749](https://orcid.org/0009-0003-6401-6749)

programs should place greater emphasis on gender equality, recognition of violence against women, approaches to victims, and rights-based intervention.

Keywords: *Violence against women, gender, health sciences students, attitude.*

Giriş

Kadına yönelik şiddet, kadınların sosyal ve psikolojik iyilik hâllerini, gelişimsel süreçlerini ve sağlık durumlarını olumsuz etkileyen, uzun süreli ve ciddi sonuçlara yol açabilen küresel bir insan hakları ve halk sağlığı sorunudur (Garcia-Moreno ve ark., 2005; Kilpatrick, 2004). Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre, dünya genelinde her üç kadından biri yaşamının farklı evrelerinde cinsiyete dayalı şiddete maruz kalmaktadır (WHO, 2024). Türkiye'deki durumun da küresel eğilimlerle benzerlik gösterdiği görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye'de kadınların %28,2'si yaşamlarının bir döneminde psikolojik şiddete, %18,3'ü ekonomik şiddete ve %12,8'i fiziksel şiddete maruz kalmıştır (TÜİK, 2025).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “*Sahip olunan fiziksel güç ya da kudretin, tehdit yoluyla ya da doğrudan kendine, bir başka insana, bir gruba ya da topluma karşı yaralanma, fizyolojik hasar, gelişme bozukluğu ya da gerilikle sonuçlanacak ya da sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde uygulanması*” olarak tanımlamaktadır (WHO, 2002). Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW) ise kadına yönelik şiddeti, kadına kadın olduğu için yöneltilen ya da kadınları orantısız biçimde etkileyen bir ayrımcılık biçimi olarak tanımlamaktadır (OHCHR, 2017). Kadına yönelik şiddet, diğer şiddet biçimlerinden farklı olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ataerkil normlar, güç ilişkileri ve kontrol mekanizmaları gibi özgül dinamikler tarafından şekillenmektedir (Stuart ve ark., 2006). Bu şiddet biçimini ortaya çıkaran temel unsur yalnızca eylemin kendisi değil, aynı zamanda eylemin arka planında yer alan kadına yönelik ayrımcı tutumlar ile güç ve kontrol ilişkileridir (Flood ve ark., 2009). Bu nedenle kadına yönelik şiddet, kadınların toplumsal konumlarını, haklarını ve özgürlüklerini etkileyen yapısal bir sorun olarak değerlendirilmelidir.

Kadına yönelik şiddet; fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik ve duygusal şiddet ile siber zorbalık gibi farklı biçimlerde ortaya çıkabilmektedir (Parra-Barrera ve ark., 2021; Sen ve ark., 2017; Stöckl ve ark., 2024). Ekonomik şiddet, kadınların para ve ekonomik kaynaklar üzerinden kontrol edilmesini; psikolojik şiddet, davranış ve söylemler yoluyla baskı altına alınmasını; cinsel şiddet ise cinselliğin tehdit, baskı veya kontrol aracı olarak kullanılmasını ifade etmektedir (Miller, 2006; Swan ve ark., 2002). İletişim ve bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte siber zorbalık da kadınlara yönelik şiddetin dijital ortamda ortaya çıkan önemli biçimlerinden biri hâline gelmiştir (Kabir, 2018). Kadına yönelik şiddetin farklı biçimlerde ortaya çıkabilmesi, bu şiddet türlerinin tanınmasını ve toplumsal farkındalık ile bilinç düzeyinin artırılmasını gerekli kılmaktadır.

Sağlık hizmetleri, şiddete maruz kalan bireylerin sıklıkla başvurduğu temel hizmet alanlarından biridir (Çakır, 2014). Sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında şiddetin fark edilmesi, uygun müdahalenin zamanında gerçekleştirilmesi ve gerekli yönlendirmelerin yapılması kritik önem taşımaktadır (Aytaç, 2013). Bu bağlamda geleceğin sağlık profesyonelleri olan sağlık alanındaki lisans öğrencilerinin kadına ve kadına yönelik şiddete ilişkin görüş ve tutumları; şiddetin erken dönemde tanınması, sunulan sağlık hizmetinin niteliği ve şiddete maruz kalan kadınlara yönelik müdahalelerin etkinliği açısından belirleyici öneme sahiptir (Öztürk & Toprak, 2017; Yayla, 2009; Özcan & Ceviz, 2022). Literatürde kadına ve kadına yönelik şiddete ilişkin görüş ve tutumları inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte sağlık alanında lisans eğitimi alan öğrencilere odaklanan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerin görüş ve tutumlarındaki olası eksikliklerin ve yanlış yaklaşımların mesleki tutumların şekillendiği lisans eğitimi döneminde belirlenmesi, gereksinime yönelik eğitim programlarının geliştirilmesine ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artırılmasına katkı sağlayabilir.

Kadına yönelik şiddet, dünya genelinde yaygınlığını sürdüren ve bireyler ile toplumlar üzerinde çok boyutlu etkiler oluşturan önemli bir toplumsal sorun ve halk sağlığı sorunudur. Türkiye’de de kadına yönelik şiddet, son yıllarda kamuoyunda ve bilimsel çalışmalarda giderek daha fazla ele alınmaktadır. Bu araştırma, sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını belirleyerek şiddetin sağlık hizmetleri kapsamında erken dönemde tanınmasına ve etkili müdahale süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmadan elde edilecek bulguların, geleceğin sağlık profesyonellerine yönelik eğitim içeriklerinin ve uygulamaların geliştirilmesine bilimsel bir temel oluşturması, kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artırılması ve şiddete maruz kalan kadınlara yönelik daha duyarlı ve hak temelli yaklaşımların güçlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı, sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kadınlara ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve algılarını incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki hipotezler test edilmiştir:

H1: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H2: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H3: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H4: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları algılanan anne-baba tutumlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları yaşadıkları bölgeye göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları kişilik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ve kadına yönelik şiddet algıları aile tipine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8: Katılımcıların kadınlara yönelik tutum düzeyleri ile kadına yönelik şiddet algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli kapsamında ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Genel tarama modeli, var olan bir durumu mevcut koşulları içerisinde betimlemeyi ve araştırma evreni hakkında genel bir yargıya ulaşmayı amaçlayan nicel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2013; Karasar, 2007). İlişkisel tarama modeli ise iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve bu değişimin yönünü ya da düzeyini belirlemeyi amaçlayan bir tarama yaklaşımıdır. Bu modelde değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, değişim söz konusu ise bunun nasıl ve ne düzeyde gerçekleştiği incelenmektedir (Karasar, 2007).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki tıp, diş hekimliği, hemşirelik ve eczacılık fakülteleri ile sağlık bilimleri fakültelerinin lisans programlarında ve sağlık hizmetleri meslek yüksekokullarının ön lisans programlarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada, geniş bir evrene kısa sürede ulaşılabilmesi amacıyla kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Evren büyüklüğünün tam olarak bilinmediği durumlarda kullanılan örneklem büyüklüğü hesaplama formülü esas alınmış; %95 güven düzeyi ve %5 hata payı dikkate alınarak minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, katılımcıların tanıtıcı bilgilerini içeren kişisel bilgi formu, Kadınlara Yönelik Araştırmada veriler, katılımcıların tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu, Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği ve Kadınlara Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği, Spence, Helmreich ve Stapp tarafından bireylerin kadınlara yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş tek boyutlu bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Ertuğrul ve Duyan (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 25 maddeden oluşmakta ve dördümlü Likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmektedir. Maddeler 0 ile 3 arasında puanlanmakta ve dördümlü Likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmektedir. Maddeler 0 ile 3 arasında puanlanmakta ve ölçekten alınabilecek toplam puan 0 ile 75 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar kadınlara yönelik daha eşitlikçi ve olumlu tutumları, düşük puanlar ise daha geleneksel tutumları ifade etmektedir.

Kadınlara Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği), bireylerin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Kanbay ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilmiş geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Ölçek, “Bedene Yönelik Tutumlar” ve “Kimliğe Yönelik Tutumlar” olmak üzere iki alt boyut ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,86 olarak bildirilmiştir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 30 ile 150 arasında değişmekte olup yüksek puanlar kadına yönelik şiddete karşı daha olumsuz bir tutumu, diğer bir ifadeyle şiddetin daha düşük düzeyde kabul edildiğini göstermektedir.

Araştırma için gerekli etik kurul onayının alınmasının ardından veri toplama sürecine başlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçları için ölçek sahiplerinden gerekli kullanım izinleri alınmıştır. Veriler, herhangi bir fiziksel kurum veya mekânla sınırlandırılmaksızın dijital platformlar aracılığıyla çevrim içi anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılara sosyal medya kanalları üzerinden ulaşılmış ve araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya sağlık alanında öğrenim gören toplam 586 öğrenci katılmış ve anket formunu eksiksiz olarak doldurmuştur.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 25.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ön analizler sonucunda verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı belirlenmiştir. Araştırmanın temel değişkenlerini betimlemek amacıyla frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerlerinden yararlanılmıştır. İki bağımsız grubun karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Kadınlara yönelik tutum düzeyleri ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılık güvenirliği Cronbach alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu araştırmada Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği’nin (KYT) Cronbach alfa katsayısı $\alpha = 0,84$, İSKEBE Tutum Ölçeği’nin Cronbach alfa katsayısı ise $\alpha = 0,82$ olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, her iki ölçeğin de araştırma örnekleminde yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Tablo 1: Sağlık bilimleri öğrencilerini tanıttıcı bilgiler					
Cinsiyet	n(586)	%	Sınıf	n	%
Kadın	513	87,5	Sınıf 1	301	51,4
Erkek	73	12,5	Sınıf 2	166	28,3
Bölüm			Sınıf 3	79	13,5
Sosyal Hizmet	122	20,8	Sınıf 4	40	6,8
Çocuk Gelişimi	40	6,8	Yaşadıkları Bölge		

Tıp	80	13,7	Marmara	103	17,6
Ebelik	25	4,3	Ege	46	7,8
Odyoloji	25	4,3	İç Anadolu	278	47,4
Ortez ve Protez	21	3,6	Karadeniz	61	10,4
Ergoterapi	33	5,6	Akdeniz	55	9,4
Hemşirelik	48	8,2	Doğu Anadolu	20	3,4
Beslenme ve Diyetetik	10	1,7	Güneydoğu Anadolu	23	3,9
Eczacılık	21	3,6	Mezun Oldukları Lise		
Anestezi	19	3,2	Anadolu Lisesi	353	60,2
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	18	3,1	Fen Lisesi	99	16,9
Sağlık Yönetimi	12	2,0	Anadolu İmam Hatip	49	8,4
Diş Hekimliği ve Diş protez	29	4,9	Mesleki ve Anadolu Teknik	42	7,2
Yaşlı Bakımı	4	,7	Açıköğretim Lisesi	26	4,4
İlk ve Acil yardım	9	1,5	Sosyal Bilimler Lisesi	17	2,9
Laboratuvarlar	7	1,2	Aile Tipi		
Diğer sağlık bölümleri	63	10,8	Geniş aile	85	14,5
Anne-Babalarının Tutumları			Çekirdek aile	501	85,5
Demokratik	260	44,4	Anne-Babanın Medeni Durumları		
Otoriter baskıcı	131	22,4	Birlikte	532	90,8
Aşırı koruyucu	118	20,1	Tek ebeveyn	54	9,2
Aşırı hoşgörülü	77	13,1			

Araştırmaya sağlık alanında öğrenim gören toplam 586 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %87,5'i kadın, %12,5'i erkektir. Katılımcıların %85,5'i çekirdek aile, %14,5'i ise geniş aile yapısına sahiptir. Katılımcıların %90,8'inin anne ve babasının birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Algılanan ebeveyn tutumları incelendiğinde, katılımcıların %44,0'ü ebeveynlerini demokratik, %22,4'ü otoriter-baskıcı, %20,1'i aşırı koruyucu ve %13,1'i aşırı hoşgörülü olarak tanımlamıştır. Mezun olunan lise türüne göre katılımcıların %60,2'sinin Anadolu Lisesi, %16,9'unun Fen Lisesi ve %8,4'ünün Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir. Bu lise türlerini sırasıyla Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Açık Öğretim Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi izlemektedir. Sınıf düzeyine göre katılımcıların ağırlıklı olarak birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların %47,4'ü İç Anadolu, %17,6'sı Marmara, %10,4'ü Karadeniz ve %9,4'ü Akdeniz Bölgesi'nde yaşamaktadır. Diğer katılımcılar ise Ege, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşamaktadır. Araştırmaya 17 farklı sağlık alanı bölümünde öğrenim gören öğrenciler katılmıştır (Tablo 1).

Tablo 2: Cinsiyet, aile tipi, anne-babalarının medeni durumu ve tutumlarına göre kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumlarının karşılaştırılması						
Ölçek	Cinsiyet	n	Mean	SS	t	p
Kadına Yönelik Tutum	Erkek	73	75,34	7,44	7,494	,000
	Kadın	513	68,10	9,44		
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Erkek	73	132,67	17,96	8,440	,000
	Kadın	513	112,65	24,92		
Kimliğe yönelik tutum	Erkek	73	4,81	,71	5,013	,000
	Kadın	513	4,33	1,03		
Bedene yönelik tutum	Erkek	73	3,97	,55	11,67	,000
	Kadın	513	3,09	,88	4	
Aile Tipi						
	Aile Tipi	n	Mean	SS	t	p
Kadına Yönelik Tutum	Geniş Aile	85	73,75	7,35	-,857	,392
	Çekirdek Aile	501	74,56	8,19		
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Geniş Aile	85	129,01	18,95	-,581	,562
	Çekirdek Aile	501	130,37	20,26		
Kimliğe yönelik tutum	Geniş Aile	85	4,76	,70	-,581	,562
	Çekirdek Aile	501	4,74	,78		
Bedene yönelik tutum	Geniş Aile	85	3,76	,69	-,581	,562
	Çekirdek Aile	501	3,88	,66		
Anne-Babanın medeni durumlarına göre						
Ölçek	Anne-Baba	n	Mean	SS	t	p
Kadına Yönelik Tutum	Birlikte	532	74,36	8,15	-,740	,460
	Tek ebeveyn	54	75,22	7,33		
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Birlikte	532	129,7	20,58	- 1,734	,083
	Tek ebeveyn	54	134,6	13,3		
Kimliğe yönelik tutum	Birlikte	532	4,74	,79	- 1,084	,279
	Tek ebeveyn	54	4,86	,57		
Bedene yönelik tutum	Birlikte	532	3,84	,68	- 2,269	,024
	Tek ebeveyn	54	4,06	,43		

Anne-Baba tutumlarına göre							
Ölçekler	Anne-Baba Tutumu	n	Mean	SS	F	p	Post hoc
Kadına Yönelik Tutum	Demokratik	260	74,4	8,04	,500	,682	-
	Otoriter Baskıcı	131	74,1	8,02			
	Aşırı Koruyucu	118	75,1	8,33			
	Aşırı Hoşgörülü	77	73,8	7,96			
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Demokratik	260	131,11	18,67	,567	,637	-
	Otoriter Baskıcı	131	128,64	21,55			
	Aşırı Koruyucu	118	129,27	22,41			
	Aşırı Hoşgörülü	77	131,03	18,2			
Bedene yönelik tutum	Demokratik	260	4,77	,73	,295	,829	-
	Otoriter Baskıcı	131	4,73	,79			
	Aşırı Koruyucu	118	4,70	,88			
	Aşırı Hoşgörülü	77	4,78	,70			
Kimliğe yönelik tutum	Demokratik	260	3,90	,60	1,055	,368	-
	Otoriter Baskıcı	131	3,78	,75			
	Aşırı Koruyucu	118	3,85	,72			
	Aşırı Hoşgörülü	77	3,89	,63			

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği ile İSKEBE Tutum Ölçeği toplam puanı ve kimliğe yönelik tutumlar ile bedene yönelik tutumlar alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p = 0,001$). Erkek katılımcıların söz konusu ölçek ve alt boyutlardan aldıkları puanların kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, cinsiyetin kadınlara ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar açısından farklılaştırıcı bir değişken olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların aile tiplerine (çekirdek ve geniş aile) ve algılanan ebeveyn tutumlarına (demokratik, otoriter-baskıcı, aşırı koruyucu ve aşırı hoşgörülü) göre Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği ile İSKEBE Tutum Ölçeği toplam ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumlarına göre yapılan karşılaştırmada, yalnızca İSKEBE Tutum Ölçeği'nin bedene yönelik tutumlar alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu

belirlenmiştir ($p = 0,024$). Anne ve babası birlikte yaşamayan katılımcıların bedene yönelik tutumlar alt boyutundan aldıkları puanların, anne ve babası birlikte yaşayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer ölçek ve alt boyut puanlarında ise ebeveynlerin medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 3: Sınıf ve bölge dağılımlarına göre kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumlarının karşılaştırılması							
Ölçekler	Sınıf	n	Mean	SS	F	p	
Kadına Yönelik Tutum	Sınıf 1	301	74,97	8,08	1,631	,165	
	Sınıf 2	166	73,39	8,07			
	Sınıf 3	79	74,41	8,47			
	Sınıf 4	40	74,61	6,85			
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Sınıf 1	301	129,23	21,91	,873	,480	
	Sınıf 2	166	131,83	16,43			
	Sınıf 3	79	131,91	15,72			
	Sınıf 4	40	126,82	26,27			
Bedene yönelik tutum	Sınıf 1	301	4,71	,85	1,108	,352	
	Sınıf 2	166	4,81	,58			
	Sınıf 3	79	4,82	,58			
	Sınıf 4	40	4,58	1,09			
Kimliğe yönelik tutum	Sınıf 1	301	3,84	,69	,406	,805	
	Sınıf 2	166	3,91	,64			
	Sınıf 3	79	3,90	,62			
	Sınıf 4	40	3,81	,69			
Bölge dağılımına göre							
Ölçekler	Bölge	n	Mean	SS	F	p	Posthoc
Kadına Yönelik Tutum	Marmara	103	73,15	7,98	1,281	,264	-
	Ege	46	75,0	7,36			
	İç Anadolu	278	74,86	7,53			
	Karadeniz	61	75,42	7,86			
	Akdeniz	55	74,8	8,64			
	Doğu Anadolu	20	72,0	13,26			
	Güneydoğu Anadolu	23	72,6	9,33			
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Marmara	103	126,1	24,21	3,073	,006	2-6
	Ege	46	131,8	20,8			3-6
	İç Anadolu	278	132,1	16,6			4-6

	Karadeniz	61	131,06	19,35			5-6
	Akdeniz	55	130,8	17,7			
	Doğu Anadolu	20	115,6	35,4			
	Güneydoğu Anadolu	23	129,4	19,9			
Bedene yönelik tutum	Marmara	103	4,62	,96	2,410	,026	3-6
	Ege	46	4,7	,82			7-6
	İç Anadolu	278	4,8	,64			
	Karadeniz	61	4,79	,75			
	Akdeniz	55	4,78	,62			
	Doğu Anadolu	20	4,23	1,40			
	Güneydoğu Anadolu	23	4,8	,56			
Kimliğe yönelik tutum	Marmara	103	3,7	,76	3,089	,006	1-6
	Ege	46	3,97	,65			2-6
	İç Anadolu	278	3,93	,57			
	Karadeniz	61	3,8	,64			
	Akdeniz	55	3,87	,66			
	Doğu Anadolu	20	3,42	1,03			
	Güneydoğu Anadolu	23	3,75	,87			

Katılımcıların okudukları sınıf dağılımlarına göre kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumları (Toplam ve kimliğe yönelik ve bedene yönelik) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumu toplam puanları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=,006<0.05$). Bu anlamlı farklılık doğu Anadolu bölgesinin diğer bölgeler arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Ortalaması en düşük çıkan bölge Doğu Anadolu ve en yüksek çıkan ise İç Anadolu Bölgesidir.

Katılımcıların yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumun alt faktörü olan bedene yönelik tutum alt faktörü anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=,026<0.05$). Bu anlamlı farklılık İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ortalamasının Doğu Anadolu bölgesinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Katılımcıların yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumun alt faktörü olan kimliğe yönelik tutum alt faktörü anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=,006<0.05$). Bu anlamlı farklılık Marmara ve

Ege bölgelerinin ortalamasının Doğu Anadolu Bölgesinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: Lise türüne göre kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumlarının karşılaştırılması							
Ölçekler	Lise Türü	n	Mean	SS	F	p	Posthoc
Kadına Yönelik Tutum	Anadolu Lisesi	353	75,02	7,58	2,808	,016	1-3
	Fen Lisesi	99	74,78	9,06			
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	49	70,9	8,70			
	Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesi	42	72,45	8,64			
	Açıköğretim Lisesi	26	74,61	7,54			
	Sosyal Bilimler Lisesi	17	75,11	7,32			
Kadına Yönelik Şiddet Tutumu Toplam	Anadolu Lisesi	353	132,2	17,19	2,527	,028	1-2
	Fen Lisesi	99	125,4	24,47			
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	49	125,0	25,38			
	Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesi	42	130,2	18,2			
	Açıköğretim Lisesi	26	129,6	25,74			
	Sosyal Bilimler Lisesi	17	131,0	20,36			
Bedene yönelik tutum	Anadolu Lisesi	353	4,81	,653	1,635	,149	-
	Fen Lisesi	99	4,5	,946			
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	49	4,6	1,00			
	Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesi	42	4,79	,63			
	Açıköğretim Lisesi	26	4,65	1,04			
	Sosyal Bilimler Lisesi	17	4,73	,96			
Kimliğe yönelik tutum	Anadolu Lisesi	353	3,94	,59	3,302	,006	1-2 1-3
	Fen Lisesi	99	3,70	,81			
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	49	3,65	,816			
	Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesi	42	3,82	,69			
	Açıköğretim Lisesi	26	3,94	,71			
	Sosyal Bilimler Lisesi	17	3,94	,47			

Katılımcıların mezun oldukları lise türüne göre Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p = 0,016$). Yapılan ikili karşılaştırmalarda bu farklılığın Anadolu Lisesi mezunları ($75,02 \pm 7,58$) ile Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunları ($70,90 \pm 8,70$) arasındaki puan farkından kaynaklandığı görülmüştür. Katılımcıların mezun oldukları lise türüne göre İSKEBE Tutum Ölçeği toplam puanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = 0,028$) ve bu farklılığın Anadolu Lisesi mezunları ($132,20 \pm 17,19$) ile Fen Lisesi mezunları ($125,40 \pm 24,47$) arasındaki puan farkından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna karşılık, bedene yönelik tutumlar alt boyutunda mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p = 0,149$). Kimliğe yönelik tutumlar alt boyutunda ise mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p = 0,006$). Yapılan ikili karşılaştırmalarda Anadolu Lisesi mezunlarının puanlarının ($3,94 \pm 0,59$), Fen Lisesi mezunlarının ($3,70 \pm 0,81$) ve Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunlarının ($3,65 \pm 0,82$) puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Yaş ve kadına yönelik tutum ve kadına yönelik şiddet tutumlarının korelasyonu

Değişkenler		1	2	3	4	5
1. Yaş	r	1				
	p					
2. Kadına Yönelik Tutum	r	-,058	1			
	p	,158				
3. Kadına Yönelik Şiddet Tutumu	r	-,015	,304**	1		
Toplam	p	,714	,000			
4. Bedene yönelik tutum	r	-,013	,156**	,940**	1	
	p	,748	,000	,000		
5. Kimliğe yönelik tutum	r	-,015	,443**	,894**	,687**	1
	p	,721	,000	,000	,000	

Katılımcıların kadına yönelik tutumları kadına yönelik şiddet tutumu ile pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=,305$, $p=,000<0.05$); bedene yönelik ve kimliğe yönelik tutumları ile de pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada; Tıp, Diş Hekimliği, Hemşirelik ve Eczacılık Fakülteleri ile Sağlık Bilimleri Fakülteleri (lisans) ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında (önlisans) sağlık eğitimi alan tüm öğrencilerin demografik değişkenlerinin kadına yönelik tutumları ve kadına şiddete yönelik tutumları ile ilişkileri incelenmiştir. Örneklemenin demografik profilinin, tutumlar üzerinde ne ölçüde belirleyici olduğunun saptanması amacıyla bu araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya % 87,5'i kadın ve % 12,5'i erkek olmak üzere toplam 586 sağlık bilimleri öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların cinsiyetlerine

göre kadına yönelik tutumları ve kadına yönelik şiddet tutumları anlamlı bir farklılık göstermekte olup katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumlarına göre tutumları yalnızca kadına yönelik şiddet tutum ölçeği alt faktörü olan bedene yönelik anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aynı zamanda katılımcıların yaşadıkları bölge ve mezun oldukları lise türüne göre kadına yönelik şiddet tutumu toplam puanlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna karşılık, katılımcıların sahip oldukları aile tiplerinin, ebeveyn tutumlarının, okudukları sınıf dağılımlarının anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre kadınlara yönelik tutumları ile kadına yönelik şiddete ilişkin toplam, kimliğe yönelik ve bedene yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir ($p = 0,001$). Erkek öğrencilerin ilgili ölçek ve alt boyutlardan aldıkları puanların kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, araştırma örnekleminde erkek öğrencilerin kadınlara ve kadına yönelik şiddete ilişkin daha olumlu tutumlar sergilediğini göstermektedir. Elde edilen sonuç, literatürde yaygın olarak bildirilen bulgulardan farklılaşmaktadır. Nitekim Özcan ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek şiddet eğilimine sahip olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Gençoğlu ve arkadaşlarının (2014) yürüttüğü araştırmada erkek öğrencilerin şiddet uygulama puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Uğur ve arkadaşlarının (2021) üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddeti meşrulaştırma ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmada da erkeklerin kadınlara kıyasla kadına yönelik şiddeti daha fazla normalleştirdikleri ve meşrulaştırdıkları belirlenmiştir. Alan yazında yer alan bilgi ve araştırmalar incelendiğinde yaygın eğilimin aksine erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha pozitif tutuma sahip olduğu araştırmalara rastlanmamıştır. Bu durum, metodolojik ve bağlamsal faktörler ile açıklanabilir. Öncelik olarak yürütülen çalışmaya katılan erkek öğrencilerin oranının belirgin bir şekilde düşük olması ($n= 586$, % 12,5) ankete gönüllü olarak katılan erkek öğrencilerin katılmayı reddeden akranlarına kıyasla mevcut olarak duyarlı bir alt grup olması daha olasıdır. Bu duruma ek olarak örneklem büyüklükleri arasındaki orantısız dağılımın ($n=586$, % 87,5'i kadın ve % 12,5'i erkek) istatistiksel dengesizliğe yol açması muhtemeldir. Literatürde yer alan araştırmalardan ayrılmaya sebep bir diğer neden ise araştırmaya katılan erkek öğrencilerin sağlık bilimleri alanında öğrenim gören seçilmiş bir çalışma grubu olduğunu vurgulamak gerekir. Hizmet odaklı sağlık disiplinlerine yönelen öğrencilerin empati düzeyleri yüksek olduğu bilinmektedir. Örneğin, Artıran-İğde ve Şahin (2018) tıp fakültesine yeni başlayan öğrenciler ile yürüttükleri bir araştırmada kadın öğrencilerin empati düzeyleri erkeklere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu nedenler doğrultusunda sağlık bilimlerinde öğrenim gören erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla, kadına ve kadına şiddete yönelik tutumları daha pozitifdir şeklinde genellenebilirliği sınırlıdır. Bu sonuç doğrultusunda gelecekte yürütülecek olan çalışmalarda cinsiyet dağılımının daha homojen bir dağılım sergilemesi, katılımcı sayısının artırılması önerilmektedir.

Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumlarına göre yapılan karşılaştırmada, yalnızca Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği'nin bedene yönelik tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık olduğu belirlenmiştir. Ebeveynleri birlikte yaşamayan katılımcıların bedene yönelik tutum puanlarının, ebeveynleri birlikte yaşayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu konuya ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmekle birlikte Aydın ve Parlak (2022)'in araştırmasında, ebeveynlerin birliktelik durumunun öğrencilerin aile içi şiddete yönelik farkındalık tutumlarını etkilemediği ancak kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar açısından farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, mevcut araştırmanın sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir. Ebeveynleri ayrı yaşayan öğrencilerin bedene yönelik şiddet konusunda daha duyarlı tutumlar sergilemeleri, farklı aile yaşantıları ve deneyimleriyle ilişkili olabilir. Benzer şekilde Ateş'in (2017) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını incelediği çalışmada, anne ve babanın birliktelik durumuna göre öğrencilerin kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının genel olarak farklılaşmadığı, ancak ebeveynleri boşanmış öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlara ve kadına yönelik şiddet konusunda daha yüksek farkındalığa sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, ebeveynleri birlikte yaşamayan öğrencilerin kadına yönelik şiddetin belirli boyutlarına ilişkin daha duyarlı tutumlar sergileyebildiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumu toplam puanları anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılık doğu Anadolu bölgesinin diğer bölgeler arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Ortalaması en düşük çıkan bölge Doğu Anadolu ve en yüksek çıkan ise İç Anadolu Bölgesidir. Bu bulgular doğrultusunda İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan katılımcıların kadına yönelik şiddete karşı tutumlarının Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanlara kıyasla daha pozitif olduğu belirlenmiştir. Varol (2021) yürüttüğü çalışmada davranış şiddet olarak değerlendirebilmek için toplumla yakından bağlantılı bir durum olması gerektiğini ifade etmiş olup farklı kültür ve değer yargılarına sahip toplumlarda şiddetin tanımının değiştiğinin altını çizmiştir. Katılımcıların yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumun alt faktörlerinden olan bedene yönelik tutum alt faktörü anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılık İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ortalamasının Doğu Anadolu Bölgesinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bu bulgu, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin kadına yönelik fiziksel şiddete Doğu Anadolu Bölgesine kıyasla daha duyarlı olduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan bireylerin yaşadıkları bölgeye göre kadına yönelik şiddet tutumun alt faktörü olan kimliğe yönelik tutum alt faktörü anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılık Marmara ve Ege bölgelerinin ortalamasının Doğu Anadolu Bölgesinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Söz konusu bulgular Marmara ve Ege bölgelerinde yaşayan öğrencilerin Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan öğrencilere oranla kadına yönelik şiddeti yalnızca bedensel boyutuyla değil buna ek olarak sembolik şiddet olarak ortaya çıkan ve kadınların toplumsal kimliğini tehdit eden tarafına da odaklanan bir tutuma sahip olduklarını gösterir. Kadına şiddete yol açan etmenler toplumlar arasında çeşitlilik göstermekte ve yaşamın uzun bir döneminin geçtiği bölgeler kadına yönelik şiddet tutumlarını etkilemekte olup literatürde yer alan çalışmalar elde edilen bulgular sonucu varılan sonuçları destekler niteliktedir. Çıttak

ve arkadaşları (2023) yürüttükleri araştırmada kırsal bölgede yaşayan öğrencilerin kadına şiddetle yönelik tutumunun il ve büyükşehirde yaşayanlara kıyasla daha olumsuz olduğunu saptamıştır. Tektaş ve arkadaşları da (2020) yaptıkları araştırmada benzer şekilde kırsal bölgelerde yaşayanların kentsel bölgelerde yaşayanlara kıyasla kadına yönelik şiddet tutumlarının daha olumsuz olduğunu saptamıştır. Taşçı-Koştu'nun (2003) çalışmasında kentten köye doğru gidildikçe kadına yönelik şiddet tutumlarının gelenekselleştiğini vurgulamıştır. Bu çalışmaya katılımın ağırlıklı olarak İç Anadolu bölgesinden katılımın yüksek olması ve diğer bölgelerin katılım düzeyinin düşük olması nedeniyle bölge bazlı karşılaştırmalarda sağlıklı bir karşılaştırmaya olanak vermemektedir. Bu nedenle, bu durum çalışmanın bir sınırlılığı olarak görülebilir. Daha homojen bir örneklemede daha sağlıklı bir karşılaştırma olanağı sağlanabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçları bu örnekleme ile sınırlıdır.

Katılımcıların mezun oldukları lise türüne göre Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Yapılan ikili karşılaştırmalarda bu farklılığın Anadolu Lisesi mezunları ile Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunları arasındaki puan farkından kaynaklandığı görülmüştür. Katılımcıların mezun oldukları lise türüne göre İSKEBE Tutum Ölçeği toplam puanları arasında da anlamlı bir farklılık saptanmış ve bu farklılığın Anadolu Lisesi mezunları ile Fen Lisesi mezunları arasındaki puan farkından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna karşılık, bedene yönelik tutumlar alt boyutunda mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kimliğe yönelik tutumlar alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve Anadolu Lisesi mezunlarının puanlarının, Fen Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunlarının puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgular, mezun olunan lise türünün kadınlara ve kadına yönelik şiddetle ilişkin bazı tutum boyutları açısından farklılaşmayla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Er-Güneri'nin (2016) çalışmasında da Fen ve Anadolu Lisesi mezunları ile İmam Hatip ve Meslek Lisesi mezunları arasında kadına yönelik şiddet tutumları açısından anlamlı farklılıklar olduğu, Fen ve Anadolu Lisesi mezunlarının daha duyarlı tutumlar sergiledikleri belirlenmiştir. Bu yönüyle söz konusu bulgu, mevcut araştırmanın sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların aile tiplerine (çekirdek ve geniş aile) ve algılanan ebeveyn tutumlarına (demokratik, otoriter-baskıcı, aşırı koruyucu ve aşırı hoşgörülü) göre kadınlara yönelik tutumları ile kadına yönelik şiddetle ilişkin toplam, kimliğe yönelik ve bedene yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Ateş'in (2017) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin aile tiplerine göre kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu yönüyle söz konusu bulgu, mevcut araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, aile tipi ve algılanan ebeveyn tutumlarının bu araştırma örnekleminde kadınlara ve kadına yönelik şiddetle ilişkin tutumları tek başına açıklayan değişkenler olmadığını düşündürmektedir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği puanları ile Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puanları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin kadınlara yönelik daha eşitlikçi ve olumlu tutumları arttıkça kadına yönelik şiddeti reddeden tutumlarının da güçlendiğini göstermektedir. Alt boyutlar incelendiğinde, kadınlara yönelik tutumlar ile kimliğe yönelik tutumlar arasındaki ilişkinin bedene yönelik tutumlara kıyasla daha güçlü olduğu görülmüştür. Bu sonuç, kadınların toplumsal yaşamda eşit ve bağımsız bireyler olarak kabul edilmesine yönelik olumlu tutumların, kimliğe yönelik şiddeti reddeden tutumlarla daha yakından ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Kadınlara yönelik tutumlar ile bedene yönelik tutumlar arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmakla birlikte bu ilişkinin daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, kadınlara yönelik daha eşitlikçi tutumların kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarını reddeden tutumlarla ilişkili olduğu, bu ilişkinin özellikle kimliğe yönelik tutumlar boyutunda daha belirgin olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, kadınlara yönelik daha eşitlikçi tutumların kadına yönelik şiddeti reddeden tutumlarla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, kadına yönelik şiddetin yalnızca bireysel davranışlar çerçevesinde değil, toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların toplumsal konumuna ilişkin kabuller ve şiddetin normalleştirilmesine yönelik tutumlarla birlikte ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Nitekim üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmalarda, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumların flört şiddetini ve kadına yönelik şiddeti daha düşük düzeyde kabul eden tutumlarla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Yıldırım-Hamurcu ve Terzioğlu, 2023; Balatacı ve ark., 2026). Benzer şekilde Gürsoy ve arkadaşları (2016), üniversite öğrencilerinin kadınların toplumsal rolleri ve cinselliğine ilişkin geleneksel tutumlarının kadına yönelik şiddete ilişkin değerlendirmeleriyle bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Mevcut araştırmada ilişkinin özellikle kimliğe yönelik tutumlar boyutunda daha belirgin olması, kadınların toplumsal yaşamda eşit, bağımsız ve karar verebilen bireyler olarak kabul edilmesine yönelik tutumlar ile şiddeti reddeden yaklaşımlar arasındaki yakın ilişkiye işaret etmektedir. Bununla birlikte bedene yönelik tutumlarla ilişkinin daha düşük düzeyde olması, kadınların bedensel özerkliği ve bedensel haklarına yönelik tutumların ayrıca ele alınmasının önemli olabileceğini düşündürmektedir. Bu bağlamda şiddeti önlemeye yönelik çalışmaların yalnızca şiddetin fiziksel sonuçlarına odaklanmakla sınırlı kalmaması; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların bedensel özerkliği, karar verme hakkı ve toplumsal yaşama eşit katılımı gibi konuları da kapsaması önem taşımaktadır. Nitekim sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerle yürütülen eğitim müdahalelerini inceleyen sistematik derlemeler, özellikle etkileşimli, uygulamaya dayalı ve toplumsal cinsiyet normlarını ele alan eğitimlerin şiddete yönelik tutumların geliştirilmesinde etkili olabileceğini göstermektedir (Sammur ve ark., 2021; Ullman ve ark., 2025).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin kadınlara yönelik tutumları ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin tutumlarının cinsiyet, yaşanılan bölge, mezun olunan lise türü ve ebeveynlerin medeni durumu gibi bazı sosyodemografik özelliklere göre farklılaşabildiğini göstermiştir. Buna karşılık yaş, sınıf düzeyi, aile tipi ve algılanan ebeveyn tutumlarına göre kadınlara ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarda anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin kadına ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının tek bir değişkenle açıklanamayacağını ve farklı bireysel, ailesel ve sosyokültürel özelliklerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Araştırmada ayrıca kadınlara yönelik daha olumlu ve eşitlikçi tutumlar ile kadına yönelik şiddeti reddeden tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Özellikle kadınların toplumsal kimliğine yönelik eşitlikçi tutumların şiddeti reddeden yaklaşımlarla daha güçlü biçimde ilişkili olması, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutumların önemini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda kadına yönelik şiddetle mücadelenin yalnızca şiddet ortaya çıktıktan sonra gerçekleştirilen hukuki ve kurumsal müdahalelerle sınırlandırılmaması, şiddeti besleyebilecek toplumsal cinsiyet kalıplarını ve eşitsizlikleri ele alan koruyucu ve önleyici eğitimlerle desteklenmesi önem taşımaktadır.

Sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin gelecekte şiddete maruz kalan kadınlarla karşılaşma olasılıkları dikkate alındığında, lisans ve ön lisans eğitim programlarında kadına yönelik şiddete ilişkin içeriklerin güçlendirilmesi önerilmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve dijital biçimlerini tanıyabilmeleri; risk belirtilerini değerlendirebilmeleri, şiddete maruz kalan kadınlarla uygun iletişim kurabilmeleri ve gerekli bildirim, yönlendirme ve destek mekanizmalarını bilmeleri sağlanmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları, bedensel özerklik, hak temelli yaklaşım ve şiddete yönelik mitler gibi konuların sağlık eğitimi müfredatında daha görünür hâle getirilmesi yararlı olabilir. Eğitimlerin yalnızca teorik bilgi aktarımıyla sınırlı kalmaması; vaka tartışmaları, senaryo temelli uygulamalar, simülasyonlar ve disiplinler arası eğitim etkinlikleriyle desteklenmesi önerilmektedir.

Üniversitelerde öğrencilerin kadına yönelik şiddet konusunda farkındalıklarını artırmaya yönelik seminer, atölye ve akran eğitimi programlarının düzenlenmesi; sağlık alanındaki öğrencilerin şiddete maruz kalan bireylere hizmet sunan kurumların çalışma süreçlerini tanımlarının sağlanması yararlı olabilir. Bunun yanında sağlık kurumlarında kadına yönelik şiddetin erken tanınmasına, risk değerlendirmesine, uygun yönlendirmeye ve kurumlar arası iş birliğine ilişkin standart uygulama ve protokollerin güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda kadın ve erkek katılımcıların daha dengeli temsil edildiği, farklı sağlık disiplinlerini ve Türkiye'nin farklı bölgelerini kapsayan daha geniş ve mümkün olduğunca temsili örneklerle konunun yeniden incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin daha önce kadına

yönelik şiddet veya toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitim alma durumları, şiddete ilişkin bilgi düzeyleri, toplumsal cinsiyet rolleri, şiddete yönelik mitleri kabul etme düzeyleri ve mesleki deneyimleri gibi değişkenlerin de değerlendirilmesi alandaki ilişkilerin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Boylamsal ve eğitim müdahalesine dayalı çalışmalarla öğrencilerin tutumlarının eğitim süreci içerisinde nasıl değiştiğinin ve verilen eğitimlerin tutumlar üzerindeki etkisinin incelenmesi de önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Artıran İğde, F., & Şahin, M. K. (2017). Changes in empathy during medical education: An example from Turkey. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 33(5), 1177–1181. <https://doi.org/10.12669/pjms.335.13074>

Ateş, A. P. (2017). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları: Dicle Üniversitesi örneği* [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi].

Aydın, Ş., & Parlak, A. G. (2022). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığı ve etkileyen faktörler: Tanımlayıcı kesitsel araştırma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 14(2), 570–580. <https://doi.org/10.5336/nurses.2021-84294>

Aytaç, S., & Dursun, S. (2013). Çalışma Hayatında Kadına Yönelik Şiddet: Sağlık Sektöründe Bir Uygulama. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 71(1), 67-78. <https://izlik.org/JA35RD88SC>

Balatacı, U., Ay, B., Tarhan, R., & Ay, A. (2026). Attitudes toward dating violence and their relationship with gender role attitudes among university students: A cross-sectional study. *BMC Public Health*. <https://doi.org/10.1186/s12889-026-28542-3>

Cerit, Ç., & Porsuk, A. Ö. (2023). Kamu hastanelerinde çalışan sağlık profesyonellerinin kadına yönelik eş şiddetine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-12. <https://doi.org/10.21020/husbfd.1130671>

Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.

Çakır, Ö., Harcar, T., Sürgevil, O., & Budak, G. (2014). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 51-70. <https://izlik.org/JA25GU84YH>

Çıtak, G., Kartal, B., & Çaylak Altun, E. (2023). Üniversite öğrencilerinin kadına şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *MEYAD Akademi*, 4(2), 95–110. <https://doi.org/10.59007/meyadakademi.1294751>

- Er Güneri, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular*, 2(2), 49-56.
- Ertuğrul, F. G. & Duyan, V. (2019). Kadınlara Yönelik Tutum Ölçeği – Kısa Sürümünün Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 18-28. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ausbid/issue/46310/492454>
- Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, violence, & abuse*, 10(2), 125-142. <https://doi.org/10.1177/1524838009334131>
- Garcia-Moreno, C., Heise, L., Jansen, H. A., Ellsberg, M., & Watts, C. (2005). Violence against women. *Science*, 310(5752), 1282-1283.
- Gençoğlu, C., Kumcağız, H., & Ersanlı, K. (2014). Ergenlerin şiddet eğilimine etki eden ailevi faktörler. *Turkish Studies*, 9(2), 639-652. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6208>
- Gursoy, E., McCool, W. F., Sahinoglu, S., & Yavuz Genc, Y. (2016). Views of women's sexuality and violence against women in Turkey: A cross-sectional investigation among university students. *Journal of Transcultural Nursing*, 27(2), 189-198. <https://doi.org/10.1177/1043659614550485>
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü(HÜNEE). (2015). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2014*. Ankara.
- Haşiloğlu, S. B., Baran, T., & Aydın, O. (2015). Pazarlama Araştırmalarındaki Potansiyel Problemlere Yönelik Bir Araştırma: Kolayda Örneklem ve Sıklık İfadeli Ölçek Maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*(1), 19-28.
- Kabir, N. (2018). Cyber crime a new form of violence against women: From the case study of Bangladesh. *Available at SSRN* 3153467.
- Kanbay, Y., Aslan, Ö., Işık, E., ve Tektaş, P. (2017). İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği) geliştirme çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 453-459. doi: 10.5455/apd.256374.
- Karaahmetoğlu, G. U., & Çetinkaya, Ş. Ş. (2022). Gender Differences in Students' Attitudes Towards Violence Against Women. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (18), 858-876.
- Karasar, N. (2007). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Nobel Yayınları.
- Kilpatrick, D. G. (2004). What is violence against women: Defining and measuring the problem. *Journal of interpersonal violence*, 19(11), 1209-1234. <https://doi.org/10.1177/088626050426967>
- Miller, J. (2006). A specification of the types of intimate partner violence experienced by women in the general population. *Violence Against Women*, 12(12), 1105-1131. <https://doi.org/10.1177/1077801206293501>

Office of the High Commissioner for Human Rights. (2017). *Launch of CEDAW general recommendation no. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation no. 19*. <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/cedaw/launch-cedaw-general-recommendation-no-35-gender-based-violence-against-women-updating-general>

Özcan, A., & Ceviz, A. İ. (2022). Birinci basamak sağlık çalışanlarının kadına yönelik şiddete ilişkin bilgi ve tutumları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(4), 281-288.

Özcan, A., Şermet Kaya, Ş., Özdiş, K., Sezer, F., Niğdelioğlu, D., Yaşar, Z., & Küçük Öztürk, G. (2020). Lise öğrencilerinde şiddet eğilimi ve etkileyen faktörler. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2(1), 2–13.

Öztürk, G. Z., & Toprak, D. (2017). Kadın Sağlık Personellerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Bilgi Tutum ve Davranışları. *Konuralp Medical Journal/Konuralp Tıp Dergisi*, 9(1).

Parra-Barrera, S. M., Moyano, N., Boldova, M. Á., & Sánchez-Fuentes, M. D. M. (2021). Protection against sexual violence in the Colombian legal framework: obstacles and consequences for women victims. *International journal of environmental research and public health*, 18(08), 4171. <https://doi.org/10.3390/ijerph18084171>

Sammur, D., Kuruppu, J., Hegarty, K., & Bradbury-Jones, C. (2021). Which violence against women educational strategies are effective for prequalifying health-care students?: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(2), 339-358. <https://doi.org/10.1177/1524838019843198>

Sen, S., & Bolsoy, N. (2017). Violence against women: prevalence and risk factors in Turkish sample. *BMC women's health*, 17(1), 100. <https://doi.org/10.1186/s12905-017-0454-3>

Spence, J.T. ve Helmreich, R.L. (1978). Masculinity and femininity: Their psychological dimensions, correlates, and antecedents. Austin, TX: University of Texas Press.

Stöckl, H., & Sorenson, S. B. (2024). Violence against women as a global public health issue. *Annual review of public health*, 45(1), 277-294.

Stuart, G. L., Moore, T. M., Hellmuth, J. C., Ramsey, S. E., & Kahler, C. W. (2006). Reasons for intimate partner violence perpetration among arrested women. *Violence against women*, 12(7), 609-621. <https://doi.org/10.1177/1077801206290173>

Swan, S. C., & Snow, D. L. (2002). A typology of women's use of violence in intimate relationships. *Violence against women*, 8(3), 286-319.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Türkiye kadına yönelik şiddet araştırması, 2024*. <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/57940>

Taşçı Koştu, N. (2003). *Ebelerin aile içinde kadına uygulanan şiddete ve şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumları* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].

Tektaş, P., Yıldız, N., Kanbay, Y., Işık, E., & Aslan, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde kadına yönelik şiddetle ilgili etmenlerin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 40–49. <https://doi.org/10.22466/acusbd.695562>

Uğur, E., Tanış, A., Polat, D., Şahin, E., Solmaz, M., Ağca, N., & Atamtürk, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddeti meşru görme ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 30–47.

Ullman, C., Amin, A., Bourassa, A., Chandarana, S., Dutra, F., & Ellsberg, M. (2025). Interventions to prevent violence against women and girls globally: a global systematic review of reviews to update the RESPECT women framework. *BMJ Public Health*, 3(1). <https://doi.org/10.1136/bmjph-2024-001126>

Varol, G. (2021). Toplum ruh sağlığı açısından şiddet: Nedenleri, sonuçları, korunma. B. Tokuç (Ed.), *Toplum ruh sağlığı içinde* (37–43). Türkiye Klinikleri.

World Health Organization. (2002). World report on violence and health. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization. (2024). Violence against women. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Yayla, İ. D. (2009). *Hekim ve hemşirelerin kadına yönelik şiddet ile ilgili bilgi, tutum ve davranış düzeyleri* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].

Yildirim-Hamurcu, S., & Terzioğlu, F. (2023). Attitudes toward dating violence among Turkish university students: The relationships with self-esteem level and gender roles. *Archives of psychiatric nursing*, 45, 131-136. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2023.06.010>

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Toplumsal Politika Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Girişimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Tarih: 22.01.2026

No: 2026-44